

Hans Petter Evensen

Slå med ljà

Bruk av håndredskap i blomstereng og slåttemark

Skjøtsel og høsting av blomstereng og annen slåttemark basert på kunnskap om biologisk og kulturelt mangfold.

Slå med ljå - innhold

En grunntone i boka er verdien av å vedlikeholde og føre videre en flere tusen år gammel høstingsmåte som gir muligheter for å oppleve et rikt arbeidsfellesskap og gledene ved bruk av håndredskap.

Grønn omsorg i praksis. Boka består av åtte kapitler.

Slåtteenger

Du kan bli med på en vandring i et landskap hvor ljå og rive har sin naturlige plass. Det er slåtteenger, lauvenger, slåttemyrer og parkplener som går tilbake til tida før slåmaskinen og plenklipperen kom på markedet omkring 1830. Dette er ofte arealer med stort biologisk mangfold som det er viktig å stelle og å høste på en historisk autentisk måte. Ljåen gjør også god nytte for seg i nyanlagte blomsterenger, i parker, i hagen og rundt hytta og ved stell av torv-tak. Boka beskriver også anlegg av nye blomsterenger og regler for stell av den og andre typer gammel og ny slåttemark.

Ljåblad, sigd og lauvkniv

Når vi slår med ljå, bruker vi et ljåblad festet til et skaft; orvet. Vi ser nærmere på egenskaper til ljåbladet og litt av ljåens og ljåsmiingas lange historie. Siden det i Norge i dag er i bruk tre typer ljåblad som har ulike egenskaper, er det nødvendig med noe kunnskap om de enkelte ljåtypene og hvordan de stelles og brukes.

Hvordan få ljå og annen eggredskap skarp?

Ljåen må være skarp skal vi ha glede av den. I boka er det grundig omtale av sliping, hamring og bryning.

Rive og høygaffel

Rivas historie og bruk får bred omtale i boka. Kanskje har du en gammel trerive som trenger nye tinder. Da kan boka være nyttig for deg. De første høy-gaflene var i tre og ikke spesielt enkle å bruke. På 1900-tallet kom høygafler i stål, og de ble etter hvert tatt i bruk i hesjinga de fleste stedene i Norge.

Ut og slå

Dette er et sentralt kapittel. Selv om ljåslått best læres gjennom å prøve og å øve, kan noe teore-tisk innsikt være både nyttig og interessant. Du kan lese om ulike orvtyper og hvordan de brukes i ulike landsdeler og også i andre land i Europa.

Tørking av høy

Formålet med slåttearbeidet var å skaffe det livsnødvendige tørrfôret, høyet, til kua, sauen, geita og hesten. Også i dag kan høy i mindre mengder produseres med håndredskap. Da må det tørkes ved bakkettørking eller hesjing. Om vi klarer å samle familien, naboer eller andre med arbeidsvillige hender, er dette et både interessant og sosialt arbeid. Både bakkettørking og hesjing er grundig omtalt.

Transport av rått gras og tørt høy

Mye av arbeidet i den gamle slått var transport av nyslått gras og tørt høy. Transporten kunne både være et blodslit og livsfarlig. Selv om vi i dag kan gjøre det på andre og enklere måter som er beskrevet i boka, er det viktig med noe historisk kunnskap.

Lagring av høy

Enten lagringsplassen er midlertidig eller permanent, må den beskytte avlingen mot vann, sterk vind og uønska dyr. I Norge ble høyet enten lagret i hus, i stakk eller i vinterhesjer. De fleste ser for seg store rødmalte låver eller brunsvidde tømmerhus som lagerplass for høy. Men ved siden av disse viktige fyrtårnene i kulturlandskapet var det et utall med små og ofte uanselige løer i inn- og utmarka. De fleste av løene er borte eller i ferd med å råtne ned. Det er en del av historien til slått-onna som vi på ulike måter kan ta med inn i framtid

Høyonna med håndredskap som del av UNESCOs kulturarv?

Tradisjonell håndredskap i høyonna er en del av vår felles europeiske kulturarv som fortjener en plass på UNESCOs verdensarvliste over materiell og immateriell kulturarv. Om vi holder reindriften utenfor, har høyonna vært selve ryggraden for matforsyningen i den delen av vår verden hvor vinteren krever innføring av husdyra.

Slå med ljå

av Hans Petter Evensen

324 sider. Ca. 750 illustrasjoner, de fleste i farger. Innbundet. ISBN 978-82-90346-85-5
Veiledende pris kr 400,-.

Kan kjøpes i din bokhandel.

www.sollia.com